

ΤΥΠ
Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ

ΤΗΣ

ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ.

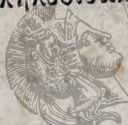
Συνοπτικῶς Εκτεθεῖσα

ΥΠΟ

ΤΟΥ ΙΕΡΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

Κ. ΤΥΠΑΛΔΟΥ,

Καὶ ἐκδοθεῖσα δαπάνῃ τῆς Κυβερνήσεως
πρὸς χρῆσιν τῶν εἰς τὸ Ιόνιον Κράτος
Αλληλοδιδασκτικῶν Σχολείων.

ΚΕΡΚΥΡΑΙ,

ΕΝ ΤΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΙ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ.

1829.

2727

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

2914
ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

Ερ. Τὶ διδάσκει ἡ Κατήχησις;

Απ. Ἡ Κατήχησις τῆς Ορθοδόξου Χριστιανικῆς Πίσεως μᾶς διδάσκει τὴν Εὐαγγελικὴν Πίσιν, τὸν Θεῖον Νόμον, καὶ τὴν Κυριακὴν Προσευχὴν· τουτέστι τί πρέπει νὰ πισεύωμεν, τί νὰ κάμνωμεν, καὶ τί νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν κατὰ τὴν Πίσιν καὶ κατὰ τὰ ἔργα μας.

ΚΕΦ. Α'.

Περὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Πίσεως.

Ερ. Τί εἶναι ἡ Πίσις; καὶ ποῦ περιέχεται;

Απ. Πίσις εἶναι ἐγκάρδιος ἀποδοχὴ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ περὶ τῆς Πίσεως διδασκαλία περιέχεται καὶ ἐπισηρίζεται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἡ ὁποία εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὁ φανερωμένος εἰς ἡμᾶς.

Ερ. Πῶς διαιρεῖται ἡ Ἀγία Γραφή;

Απ. Ἡ Ἀγία Γραφή διαιρεῖται εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν Διαθήκην. Καὶ τὴν μὲν

Παλαιάν ἐσύγγραφον οἱ Προφῆται· τὴν δὲ Νέαν οἱ Απόστολοι, ἐμπνευσθέντες καὶ ἐκεῖνοι, καὶ οὗτοι, ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου.

Ερ. Ποῦ περιέχεται μὲ συντομίαν ἡ διδασκαλία τῆς Πίσεως;

Απ. Ἡ διδασκαλία τῆς Πίσεως περιέχεται μὲ συντομίαν εἰς τὸ Ἅγιον Σύμβολον, διαιρούμενον εἰς δώδεκα ἄρθρα, καὶ τὸ ὁποῖον συνετέθη, ἀπὸ μὲν τοῦ πρώτου ἕως τοῦ ὀγδόου ἄρθρου ὑπὸ τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων Πατέρων εἰς τὴν πρώτην οἰκουμένην Σύνοδον. Ἀπὸ δὲ τοῦ ὀγδόου ἕως τοῦ δωδεκάτου, ὑπὸ τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς δευτέρας οἰκουμένηκῃς Συνόδου, ἡ ὁποία ἐσυγκροτήθη εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· συνετέθη δὲ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον.

Α'. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα Παντοκράτορα, Ποιητὴν Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

Β'. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινὸν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ, γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ὁμοούσιον τῷ Πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

Γ'. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ

τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρανῶν, καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

Δ'. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

Ε'. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς Γραφάς.

ΣΤ'. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανοὺς, καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρός.

Ζ'. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, οὗ τῆς Βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

Η'. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

Θ'. Εἰς μίαν, Ἀγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.

Ι'. Ομολογῶ ἓν Βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

ΙΑ'. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

ΙΒ'. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει τὸ πρῶτον Ἀρθρον.

Απ. Ι. Τὸ πρῶτον Ἀρθρον τοῦ Συμβόλου τῆς

Πίστεως, μᾶς διδάσκει. ἅ. Ὅτι εἷς εἶναι ὁ

Θεὸς κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλ' εἰς τρία πρόσωπα· τουτέστι, Θεὸς ὁ Πατὴρ, Θεὸς ὁ Υἱὸς, Θεὸς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα· δὲν εἶναι ὁμῶς τρεῖς Θεοί, ἀλλὰ εἰς Θεὸς, καὶ διὰ τοῦτο ὀνομάζεται Ἁγία Τριάς.

Ερ. Τί ἄλλο ἀκρόβη μᾶς διδάσκει;

Απ. β'. Οτι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ὄν τὸ παντέλειον, καὶ ὅτι εἰς ἑξ ἡμέρας ἔπλασεν ὅλα τὰ βλεπόμενα καὶ τὰ μὴ βλεπόμενα· καὶ τέλος πάντων, καὶ τὸν πρῶτον ἄνθρωπον ὀνομασθέντα Ἀδὰμ, εἰς τὸν ὅποιον ἐχάρισεν ἀθάνατον ψυχὴν· ἔπλασε δὲ καὶ βοηθὸν εἰς αὐτὸν τὴν γυναῖκα ἐκ τῆς πλευρᾶς αὐτοῦ τοῦ Ἀδὰμ, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ κοινὸς οὗτος προπάτωρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὠνόμασεν Εὐάν. Ἐπλάσθησαν δὲ καὶ οἱ δύο κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, δηλαδή ἡ ψυχῆτων ἦτον Ἁγία καὶ ἀναμάρτητος· ἀλλὰ φαγόντες ἀπὸ τὸ ἐμποδισμένον δένδρον, παρέβησαν τὴν Θεϊαν ἐντολὴν, καὶ οὕτως ὑποβάλλθησαν καὶ αὐτοί, καὶ δι' αὐτῶν ὅλοιτων οἱ ἀπόγονοι εἰς τὸν πρόσκαιρον καὶ αἰώνιον θάνατον· καὶ εἰς διαφόρους ψυχικὰς καὶ σωματικὰς ἀρρώστιας. Ὁ Θεὸς ὁμῶς κινούμενος ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος, δὲν ἠθέ-

λησε νὰ καταδικάσῃ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον, ἀλλὰ τὸν ὑπεσχέθη εὐθὺς ὕστερον ἀπὸ τὸ πέσιμόν του νὰ ἐξαποστείλῃ τὸν ἐλευθερωτὴν, καὶ τοιουτοτρόπως οἱ ἄνθρωποι πιστεύοντες εἰς αὐτὸν νὰ ἔχουν ζωὴν αἰώνιον.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει τὸ δεύτερον Ἀρθρον;

Απ. 2. Τὸ δεύτερον Ἀρθρον τοῦ συμβόλου τῆς πίσεως μᾶς πληροφορεῖ, ὅτι τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἀγίας Τριάδος Θεὸς ὁ υἱὸς δὲν εἶναι κτιστός, ἀλλὰ πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννητός, ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα, καὶ ὅτι δι' αὐτοῦ ἐγιναν τὰ πάντα.

Ερ. Τί μανθάνομεν ἀπὸ τὸ τρίτον Ἀρθρον;

Απ. 3. Ἀπὸ τὸ τρίτον ἄρθρον πληροφορούμεθα, ὅτι αὐτὸς ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν σωτηρίαν μας ἐσαρκώθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου, καὶ ἐκ τῆς Αἰιπαρθένου Μαρίας· καὶ τέλειος Θεὸς ὢν, ἐγινε καὶ τέλειος ἄνθρωπος, πλὴν τῆς ἁμαρτίας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός.

Ερ. Τί μανθάνομεν εἰς τὸ τέταρτον Ἀρθρον;

Απ. 4. Εἰς τὸ τέταρτον ἄρθρον μανθάνομεν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ἀναμάρτητος Σωτὴρ μας, ἐσαυρώθη κατὰ σάρκα ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἔπαθεν, ἀπέθανε καὶ ἐτάφη.

Ερ. Τί μᾶς δεικνύει τὸ πέμπτον Ἀρθρον,
 Απ. 5. Τὸ πέμπτον Ἀρθρον μᾶς δεικνύει,
 ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀ-
 νέστη τὴν τρίτην ἡμέραν κατὰ τὰς προ-
 φητείας τῶν Ἀγίων Γραφῶν.

Ερ. Τί μανθάνομεν εἰς τὸ ἕκτον Ἀρθρον;

Απ. 6. Εἰς τὸ ἕκτον Ἀρθρον μανθάνομεν, ὅτι
 ὁ Κύριος ὕψερον ἀπὸ σαράντα ἡμέρας ἀπὸ
 τὴν Ανάστασίν του, ἀνελήφθη εἰς τὸν Οὐρα-
 νὸν, ὅπου κάθεται εἰς τὴν δεξιάν τοῦ
 Πατρὸς.

Ερ. Τί πρέπει νὰ πιστεύωμεν κατὰ τὸ ἑβδο-
 μον Ἀρθρον;

Απ. 7. Κατὰ τὸ ἑβδομον Ἀρθρον πιστεύομεν,
 ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς θέλει ἔλθει πάλιν ἀπὸ
 τὸν Οὐρανὸν με δόξαν διὰ νὰ κρίνῃ ζῶν-
 τας καὶ νεκροὺς· καὶ τοῦ ὁποίου ἡ βασι-
 λεία εἶναι ἀτελείωτος.

Ερ. Τί περιέχει τὸ ὄγδοον Ἀρθρον;

Απ. 8. Τὸ ὄγδοον Ἀρθρον περιέχει τὴν δι-
 δασκαλίαν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος,
 περὶ τοῦ ὁποίου πρέπει νὰ πιστεύωμεν, ὅτι ἐκ-
 πορεύεται ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ εἶναι ἀληθινὸς
 Θεὸς, συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμε-
 νον μετὰ τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν. Οτι δι' αὐ-
 τοῦ ἐπροφήτευσαν οἱ Προφῆται, ἐυηγγέλισαν
 οἱ Απόστολοι, καὶ ὅτι αὐτὸ ζωογονεῖ πνευμα-

τικῶς ὅλους τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Τί διαλαμβάνει τὸ ἔννατον Ἀρθρον;

Απ. 9. Τὸ ἔννατον Ἀρθρον διαλαμβάνει περὶ τῆς μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς, καὶ Αποστολικῆς Ἐκκλησίας. Τέσσαρες οὗτοι γενικοὶ χαρακτῆρες τῆς ἀληθοῦς Ορθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ερ. Διατί ἡ Ἐκκλησία λέγεται μία;

Απ. Λέγεται μία, διότι εἰς Κύριος, μία Πίσις, ἓν Βάπτισμα, καὶ μία κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας ὁ Χριστός.

Ερ. Διατί ὀνομάζεται Ἀγία;

Απ. Ονομάζεται Ἀγία, διότι ὅλοι οἱ πιστοὶ ἁγιάσθησαν, καὶ ἐξηγοράσθησαν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Διατί ὀνομάζεται Καθολικὴ;

Απ. Ονομάζεται Καθολικὴ, ὡς περιέχουσα ὅλους τοὺς Ορθοδόξους Χριστιανοὺς ὅποιουδήποτε καιροῦ καὶ τόπου, καὶ φυλάττουσα ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀπαρασάλευτον τὴν Ορθόδοξον Ομολογίαν τῆς Πίσεως.

Ερ. Διατί λέγεται Αποστολική;

Απ. Λέγεται τέλος πάντων Αποστολική, διότι φυλάττει ἀπαραχάρακτον τὴν διδασκαλίαν τῶν Αποστόλων, ἀκολουθῶν καὶ τῶν Προφητῶν, θεμέλιον ἔχουσα τὸν

ἀκρογωνιαίον λίθον αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ερ. Πῶς κυβερνᾶται ἡ Εκκλησία;

Απ. Εἰς τὴν Εκκλησίαν, ὡς εἰς μίαν καλοδουικουμένην Κοινότητα, εἶναι μία Ἱεραρχία, ἥτοι Εκκλησιαστικὴ Διοίκησις, ἡ ὁποία συνίσταται ἀπὸ Πνευματικῶν προεσῶτας καὶ διοικητάς. Ἡ ἀξία τούτων ἀπαιτεῖ, ὅτι ἐκεῖνος ὁποῦ ἐκλέγεται εἰς τοῦτο τὸ ὑψηλὸν ὑπουργημα, πρέπει νὰ ᾔηται πρῶτον πολιτείας ἀμέμπτου, καὶ δεύτερον διδακτικὸς, καθὼς λέγει ὁ Απόστολος Παῦλος. Οἱ Ἀρχιερεῖς λοιπόν, οἱ ποιμένες, καὶ οἱ διδάσκαλοι εἰς τὴν Εκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὑπηρεταὶ τοῦ Θεοῦ, οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐπιστάται τῆς ποίμνης του, τοὺς ὁποίους κατέστησε τὸ πνεῦμα τὸ Ἅγιον νὰ ποιμαίνουν τὴν Εκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸ Ευαγγέλιον, ὡς διδάσκουν καὶ οἱ κανόνες τῶν Ἀγίων Συνόδων.

Ερ. Τί περιέχεται εἰς τὸ δέκατον Ἀρθρον;

Απ. 10. Εἰς τὸ δέκατον Ἀρθρον περιέχεται ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν μας, ἥτοι ἡ δικαιοσύνη μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· αὕτη γίνεται μὲ τὴν Πίσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν τὸν Σωτήρα μας. καὶ τῆς ὁποίας πίσεως, ἀχώ-

ριστοι καρποὶ πρέπει νὰ ἦναι τὰ καλὰ ἔργα,
δηλαδή ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ Θεοῦ Νόμου.

Ερ. Τὶ διδασκόμεθα εἰς τὸ ἐνδέκατον Ἀρθρον;

Απ. 11. Εἰς τὸ ἐνδέκατον Ἀρθρον διδασκό-
μεθα, ὅτι θέλει γίνῃ ἀναμφιβόλως ἡ ἀνά-
στασις τῶν νεκρῶν, καὶ ὅτι θέλει παραστα-
θῶμεν ὅλοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, διὰ νὰ ἀπο-
δώσωμεν λόγον διὰ τὰς πράξεις μας.

Ερ. Τὶ μαθηθάνομεν εἰς τὸ δωδέκατον Ἀρθρον;

Απ. 12. Μαθηθάνομεν ὅτι ὅλοι ἡμεῖς θέλομεν
ἀπολαύσει ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν αἰώνιον ζωὴν
καὶ τὴν αἰώνιον ἀνταμοιβὴν κατὰ τὰ ἔρ-
γας· καὶ οἱ μὲν δίκαιοι θέλουν εἰσθαι
αἰωνίως μακάριοι, οἱ δὲ ἁμαρτωλοὶ αἰωνίως
κολασμένοι.

Κ Ε Φ. Β.

Περὶ τῶν ἐπτὰ Μυστηρίων.

Αφοῦ ἐμάθαμεν τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως,
ἃς εἵπωμεν ὀλίγα τινὰ καὶ περὶ τῶν μέσων,
διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ διδῇ εἰς
ἡμᾶς τὸν ἁγιασμὸν καὶ τὴν χάριν του.

Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ μέσα τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ
τῆς χάριτος;

Απ. Τὰ μέσα τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς χάριτος,
εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ τὰ Μυστήρια.

Ερ. Καὶ ποῖα καλοῦνται Μυστήρια;

Απ. Μυστήρια καλοῦνται τὰ μέσα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὅποια διὰ βλεπομένων σημείων, δίδεται εἰς τὸν πιθεύοντα ἡ ἀάρατος Χάρις τοῦ Θεοῦ. Ο Κύριος εὐδόκησε νὰ διατάξῃ ταῦτα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν του καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῆς πίστεώς μας, καὶ πρὸς πληροφoρίαν τῶν ὑποσχέσεών του εἰς ἡμᾶς, καὶ καθὼ ἡ Ἐκκλησία εἶναι Κοινότης βλεπομένη εἰς τὸν κόσμον.

Ερ. Πόσα εἶναι τὰ Μυστήρια.

Απ. Ἐὰ Μυστήρια τῆς Ορθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας εἶναι ἑπτὰ.

Ερ. Ποῖα;

Απ. Τὸ Βάπτισμα, τὸ Μῦρον, ἡ Θεῖα κοινωνία, ἡ Μετάνοια, ἡ Ιερωσύνη, ὁ Γάμος, καὶ τὸ Εὐχέλαιον.

Περὶ Βαπτίσματος.

Ερ. Τί εἶναι τὸ Βάπτισμα;

Απ. Τὸ Βάπτισμα εἶναι ἓνα Μυστήριον, εἰς τὸ ὅποιον ὁ βαπτιζόμενος καθαρίζεται ἀπὸ τὸν προπατωρικὸν ῥύπον, ἐλευθεροῦται ἀπὸ τὴν δουλείαν τοῦ Διαβόλου, καὶ γίνεται υἱὸς Θεοῦ κατὰ χάριν.

Ερ. Τί λέγει ὁ Ιερεὺς ὅταν βαπτίζει;

Απ. Βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ . . . εἰς

τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Περὶ τοῦ Μύρου.

Ερ. Τί εἶναι τὸ Μῦρον;

Απ. Τὸ Μῦρον εἶναι ἓνα Μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὅταν χρίωνται τὰ μέλη τοῦ σώματος διὰ τοῦ Μύρου, ἐκχύνεται εἰς τὸν βαπτισθέντα ἄνθρωπον τὸ πνευματικὸν μῦρον· τουτέστι τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ερ. Τί λέγει ὁ Ἱερεὺς ὅταν μυρόνη;

Απ. Ὁ Ἱερεὺς, εὐθὺς μετὰ τὸ Βάπτισμα, χρίων μὲ τὸ μῦρον τὰ κυριώτερα μέλη τοῦ σώματος, λέγει ταῦτα τὰ λόγια, “Σφραγίς δωρεᾶς Πνεύματος Ἁγίου.

Περὶ τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Ερ. Τί εἶναι ἡ Θεία Εὐχαριστία.

Απ. Ἡ Θεία Εὐχαριστία ἥτοι Μετάληψις, ἡ Κοινωνία, εἶναι ἓνα Μυστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Χριστιανὸς μεταλαμβάνει ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ ἄρτου, αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπὸ τὸ εἶδος τοῦ οἴνου, αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Ερ. Τί πρέπει νὰ κάμνωμεν πρὶν νὰ μεταλάβωμεν;

Απ. Διὰ τὴν ὠφελοῦμεθα ἀπὸ τὴν ἁγίαν Μετάληψιν πρέπει νὰ ἔχωμεν καθαρὰν τὴν συνείδησίν μας ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν· καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ κάμνωμεν τὴν πρέπουσαν προετοιμασίαν, ὅπου εἶναι ἡ ἐξέτασις τοῦ ἑαυτοῦ μας, καὶ ἡ ἐξομολόγησις τῶν ἁμαρτιῶν μας.

Περὶ Μετανοίας.

Ερ. Τί εἶναι ἡ Μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις;

Απ. Ἡ Μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις εἶναι ἓνα μυστήριον, εἰς τὸ ὅποιον ὁ Πιστὸς Χριστιανὸς γνωρίζωντας τὰς ἁμαρτίας του, καὶ ἔχοντας σερεὰν πεποιθήσιν εἰς τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λαμβάνει ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν διὰ μέσου τοῦ Πνευματικοῦ Πατρὸς.

Περὶ τῆς Ιερωσύνης.

Ερ. Τί εἶναι ἡ Ιερωσύνη;

Απ. Ἡ Ιερωσύνη εἶναι ἓνα μυστήριον, εἰς τὸ ὅποιον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον χειροτονεῖ διὰ μέσου τοῦ Ἀρχιερέως ἐκείνου, ὁ ὅποιος ἐκλέχθη, διὰ νὰ ἐπιτελῇ τὰ μυστήρια, καὶ νὰ ποιμαίνει τὴν ποίμνην τοῦ Χριστοῦ.

Ερ. Ἀπὸ ποίους γίνεται ἡ χειροτονία;

Απ. Ἡ χειροτονία τῶν Ιερέων καὶ τῶν Διακόνων γίνεται ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους· τῶν

δὲ Ἐπισκῆπων ἀπὸ ἄλλους Ἀρχιερεῖς. Τε-
λείπαι δὲ διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος, καὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν
χειρῶν.

Περὶ τοῦ Γάμου.

Ερ. Τὶ εἶναι ὁ Γάμος;

Απ. Ο Γάμος εἶναι ἓνα μυστήριον, εἰς τὸ ὁ-
ποῖον ὁ Ἱερεὺς σεφανόνει δύο πρόσωπα ἄν-
δρα καὶ γυναῖκα, καὶ εὐχεται εἰς αὐτὰ
τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ.

Ερ. Ποῖος ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ Γάμου;

Απ. Ο σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ Γάμου εἶ-
ναι ἡ διατήρησις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ερ. Ποῖα τὰ χρέη τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν γυ-
ναῖκα του;

Απ. Ο ἀνὴρ ὡς κεφαλὴ ταύτης τῆς συν-
τροφίας πρέπει νὰ ἀγαπᾷ ὑπὸ καρδίας
τὴν γυναῖκά του, καὶ νὰ τὴν ἔχη πιστο-
τατην του βασιλὸν εἰς τὴν οἰκονομίαν, καὶ
εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων τους· νὰ
μὴ τὴν μεταχειρίζεται αὐστηρὰ καὶ σκλη-
ρὰ, ἀλλὰ μὲ φρόνιμον τρόπον νὰ διορθώ-
νῃ τὰς ἀδυναμίας της.

Ερ. Ποῖον τὸ χρέος τῆς γυναικὸς πρὸς τὸν
ἄνδρα της;

Απ. Τὸ χρέος πάλιν τῆς γυναικὸς εἶναι νὰ
ἀγαπᾷ καὶ νὰ τιμᾷ τὸν ἄνδρα της· χρεω-

ξοῦν δὲ καὶ οἱ δύο νὰ φυλάττουν τὴν ἀ-
ναμεταξύτους τιμὴν καὶ πίσιν, καὶ νὰ
συγκατοικοῦν ἀντάμα, ἕως ὅπου ὁ θάνατος
νὰ τοὺς χωρίσῃ.

Περὶ τοῦ Εὐχελαίου.

Ερ. Τί εἶναι τὸ Εὐχέλαιον;

Απ. Τὸ Εὐχέλαιον εἶναι ἓνα μυστήριον, εἰς
τὸ ὁποῖον οἱ Ἱερεῖς χρίοντες τὸν ἀσθενῆ
μὲ τὸ ἔλαιον, παρακαλοῦν τὸν Θεὸν νὰ
δώσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἐλάφρωσιν τῆς ἀρρώ-
στίας καὶ τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν.

Αρκετὰ μοῦ φαίνονται ὅσα εἶπαμεν ἕως
ἐδῶ περὶ τοῦ Ἱεροῦ Συμβόλου τῆς Πίσεως,
καὶ περὶ τῶν Ἀγίων ἐπτὰ Μυστηρίων, ἐκτὸς
τῶν ὁποίων ἔχει πρὸς τούτοις ἡ Αγία μας Εκ-
κλησία, καὶ Ἱεράς τινας τελετάς, παραδό-
σεις, καὶ συνηθείας, τὰς ὁποίας φυλάττει καὶ
ἐπιτελεῖ πρὸς ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν πιστῶν·
καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ὅλα, καθὼς καὶ διὰ τὰ
ἀνωτέρω, θέλει μάθετε πλατύτερον, ὅταν γί-
νετε μεγαλήτεροι εἰς τὴν ἡλικίαν, καὶ εἰσθε
εἰς κατάρσασιν νὰ διαβάσετε ἀκόμη καὶ ἄλλα
βιβλία. Ἡμεῖς τώρα, ἀφοῦ ἰδαμεν ταῦτα εἰς
ὀλίγα λόγια, ἃς περάσωμεν εἰς ἄλλο κεφάλ-
αιον διὰ νὰ μάθωμεν μὲ συντομίαν καὶ τὸ,
τί λέγει ὁ Θεὸς Νόμος νὰ κάμνωμεν.

Κ Ε Φ. Γ'.

Περὶ τοῦ Θείου Νόμου.

Ερ. Τί εἶναι ὁ Θεῖος Νόμος;

Απ. Καθὼς τὰ ἔργα χωρὶς τὴν πίσιν εἶναι νεκρά, οὕτω καὶ ἡ πίσις χωρὶς τῶν ἔργων εἶναι νεκρά. Ο Θεῖος Νόμος λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μᾶς διδάσκει τοὺς κανόνας τῶν καλῶν ἔργων· καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι γραμμένος εἰς τοῦ καθενὸς τὴν καρδίαν· περιέχεται δὲ εἰς τὰς ἀκολουθούσας δέκα ἐντολάς, τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ· καὶ αἱ ὁποῖαι λέγονται μὲ ἓνα ὄνομα Δεκάλογος.

Αἱ δέκα Εντολαί.

Ερ. Ποιαι εἶναι αἱ Θεῖαι Εντολαί;

Απ. Α'. Εγὼ εἰμὶ Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ἐξ οἴκου δουλείας· οὐκ ἔσονται σοι Θεοὶ ἕτεροι, πλην ἐμοῦ.

Β'. Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ Οὐρανῷ ἄνω, καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω, καὶ ἅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς· οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς.

Γ'. Οὐ λήψῃ τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

Δ'. Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἁγιάζειν αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἔργῳ, καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου· τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ, Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

Ε'. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

Σ'. Οὐ φονεύσεις.

Ζ'. Οὐ μοιχεύσεις.

Η'. Οὐ κλέψεις.

Θ'. Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῇ.

Ι'. Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου· οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὐδὲ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν παιδί-σκην αὐτοῦ, οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ, οὔτε τοῦ ὑποζυγίου αὐτοῦ, οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὔτε ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστί.

Ερ. Ποῦ θεμελιόνονται ὁ νόμος καὶ αἱ ἐντολαί;

Απ. Ολος ὁ νόμος καὶ αἱ ἐντολαί θεμελιοῦνται εἰς δύο πράγματα· ἡγουν εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην πρὸς τὸν πλησίον· καὶ πλησίον εἶναι ὁ κάθε ἄνθρωπος· καθὼς εἶπε καὶ αὐτὸς ὁ Σωτήρ μας εἰς τὸ Ἱερὸν του Εὐαγγέλιον.

Ας ἴδωμεν τώρα τί διδάσκει κάθε μία ἐντολή, διὰ νὰ μάθωμεν τί πρέπει νὰ κάμνωμεν, καὶ τί δὲν πρέπει.

Ερ. Τί μᾶς διδάσκει ἡ πρώτη ἐντολή;

Απ. α'. Ἡ πρώτη ἐντολή μᾶς διδάσκει νὰ πιστεύωμεν ἀπὸ καρδίας, καὶ νὰ ὁμολογῶμεν διὰ σώματος, ὅτι εἶναι εἰς μόνος Θεός, νὰ δεχώμεθα καὶ νὰ πιστεύωμεν περὶ αὐτοῦ ὅσα μᾶς φανερόναι ἡ Ἀγία Γραφή.

Ερ. Ποῖοι ἁμαρτάνουν εἰς τὴν πρώτην ἐντολήν;

Απ. 1. Οἱ Ἀθεοὶ, ὅσοι δηλαδή δὲν πιστεύουν εἰς τὸν Θεόν· (ἂν ἦναι δυνατόν νὰ ὑπάρξουν ποτὲ τοιοῦτοι ἄνθρωποι).

2. Οἱ πολύθεοι, ὅποιοι ἦσαν οἱ Ἐθνικοί, ὅπου ἐθεοποιούσαν ἄνθρώπους καὶ ἄλλα κτίσματα.

3. Οἱ Μάγοι καὶ οἱ γόητες, οἱ ἀνόητοι δηλ. ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι κρυφομυρμυρίζοντες κάποια λόγια, ὑπόσχονται εἰς τοὺς ἄνθρώπους εὐτυχίαν, ἢ ἰατρίαν μιᾶς ἀρρώστιας· καθὼς ὁμοίως ἁμαρτάνουν καὶ ὅσοι προσφέρουν εἰς αὐτοὺς, καὶ δίδουν πίσιν εἰς τοὺς ἀνοήτους λόγουστων.

4. Οἱ δεισιδαίμονες, οἱ μωροὶ δηλαδή ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι παρατηροῦν πράγματα τινά, ἢ πρόσωπα, καὶ μὲ αὐτὰ κάμνουν

ἐξηγήσεις ἀτόπους, ἢ ἀποδίδουν εἰς αὐτὰ κάποιαν δύναμιν κρυφὴν. Μὲ τούτους συναριθμοῦνται οἱ ὀνειροκρίται, καὶ ὅσοι διακρίνουν τὰς ἡμέρας, καὶ νομίζουν ἄλλας εὐτυχεῖς, καὶ ἄλλας δυστυχεῖς. Ομοίως καὶ ὅσοι μιμοῦνται τὴν διαγωγὴν τῶν Φαρισαίων· τοῖς ὁποίοις διὰ τοῦτο ἤλεγξε πρεπόντως καὶ ὁ Κύριος.

5. Οἱ Αἰρετικοὶ καὶ καχόδοξοι, ἤγουν ἐκκεῖνοι ὅπου μὲ τὰς βλαβεράς των γνώμας, ὑβρίζουν τὴν Θεῖαν Μεγαλειότητα, καὶ πλανοῦν καὶ ἄλλους ἀπὸ τὸν ὀρθὸν δρόμον.

6. Ὅσοι ἀθετοῦν τὴν Θεῖαν πρόνοιαν· ὅσοι ἐλπίζουν εἰς ἄλλα πράγματα, καὶ δὲν θαρρόυν εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν.

Ερ. Εἶναι τάχα ἐναντία εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν ἡ ἐπίκλησις τῶν Ἀγίων;

Απ. Δὲν εἶναι ἐναντία εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν ἡ ἐπίκλησις τῶν Ἀγίων· οὔτε ἡ τιμὴ τὴν ὁποίαν προσφέρομεν εἰς αὐτοὺς· καθότι, ὡς ἡ Ορθόδοξος ἡμῶν Εκκλησία διδάσκει, ἡμεῖς τιμῶμεν τοὺς Ἁγίους, ὅχι ὡς αὐτὸν τὸν Θεόν, ἀλλὰ ὡς θεράποντας τοῦ Θεοῦ, οἱ ὅποιοι τὸν παρακαλοῦν διὰ τὴν σωτηρίαν μας.

Ερ. Τὶ ἐμποδίζει ἡ δευτέρα ἐντολή;

Απ. β'. Ἡ δευτέρα ἐντολὴ ἐμποδίζει τὴν εἰ-

δωλολατρείαν· καὶ ὅλους τοὺς ἀνόμους τρόπους, τοὺς ὁποίους ἤθελε μεταχειρισθῶν τινὲς εἰς τὴν θεῖαν λατρείαν.

Ερ. Ποιοὶ ἀμαρτάνουν εἰς τὴν δευτέραν ἐντολήν;

Απ. 1. Οἱ εἰδωλολάτραι, οἱ ὁποῖοι ἐπροσκυνοῦσαν τὰ ξόανα ὡς Θεόν.

2. Οἱ πλεονέκται καὶ οἱ Φιλήδονοι, οἱ ὁποῖοι ἀφιερώνουν ὅλην τους τὴν καρδίαν εἰς τὸ ἄδικον κέρδος καὶ εἰς τὴν κοιλίαν.

3. Οἱ ὑποκριτικοὶ προσκυνηταί, τῶν ὁποίων ἡ προσευχὴ γίνεται μόνον εἰς τὰ λόγια· τὰ δὲ ἔργα των δὲν συμφωνοῦν διόλου μὲ αὐτά.

4. Οἱ ὑποκριτικοὶ νηστευταί, οἱ ὁποῖοι ἐγκρατεύονται μὲν ἀπὸ μερικὰ φαγητὰ, ἀλλ' ἐν ταυτῷ μεθύουν, καὶ κάμνουν διαφόρους ἀτοπίας.

5. Οσοὶ ἐφευρίσκουν θαύματα, καὶ ὑπτασίας ψευδεῖς διὰ νὰ πλανοῦν τοὺς ἄλλους, καὶ μεταχειρίζονται τὰ θεῖα διὰ αἰσχροκέρδειαν.

Ερ. Ἐναντιεῖται τάχα εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν ἡ τιμὴ τῶν Ἁγίων Εἰκόνων;

Απ. Ἡ τιμὴ τὴν ὁποίαν ἀποδίδομεν εἰς τὰς Ἁγίας Εἰκόνας δὲν ἐναντιεῖται εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν· ἐπειδὴ ἡ τιμὴ αὕτη

δὲν εἶναι λατρευτικὴν, ἀλλὰ σχετικὴν, ἀνα-
φέρεται δηλαδὴ εἰς τὸ πρωτότυπον, ἥτοι
εἰς τὸν Ἅγιον ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον παρὰ-
ξένουν αἱ Ἱερὰ Εἰκόνες· παρομοίως τιμη-
τικῶς σεβόμεθα καὶ τὰ Ἱερὰ τῶν Ἁγίων
λείψανα· καθὼς οὕτω μᾶς διδάσκει ἡ Ορ-
θόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία.

Ερ. Τί προσάξει ἡ τρίτη ἐντολή;

Απ. γ'. Ἡ τρίτη ἐντολή προσάξει νὰ μὴ
μεταχειρίζωμεθα τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μα-
ταίως καὶ μὲ καταφρόνησιν.

Ερ. Ποιοὶ ἀμαρτάνουν εἰς τὴν τρίτην ἐν-
τολήν;

Απ. ι. Οἱ βλάσφημοι, οἱ ὅποιοι προφέρουν
λόγια ἄσχημα καὶ βλάσφημα ἐναντίον τοῦ
Θεοῦ, καὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἢ ἐναντίον εἰς τοὺς
Ἁγίους.

2. Ὅσοι ὀμνύουν ὅρκους ψευδεῖς, ἢ ὀμνύ-
ουσι μὲν τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐπειτα δὲν
κάνουν κατὰ τὸν ὅρκον, καὶ περιπαί-
ζουσι τοιοῦτοτρόπως τὸν Θεόν, τὸν ὅποιον
ἐπικαλοῦνται μάρτυρα τῶν λόγων τους.

3. Ὅσοι χωρὶς ἀνάγκην, καὶ διὰ πα-
ραμικρὰς ὑποθέσεις ἔχουν εἰς τὸ εἶματός
τὸ ὑπερένδοξον ὄνομα τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ
μεταχειρίζονται καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀπρε-

πρὸς ὁμιλίαν, λέγοντες συχνάκις· μὰ τὸν Θεόν! μὰ τὸ Εὐαγγέλιον! κ.τ.λ.

4. Οἱ ψευδοπροφῆται, ἤγουν ὅσοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ προλέγουσιν τάχα μερικά πράγματα, καὶ τὰ ὅποια εἶναι ψευδῆ.

5. Ὅσοι ζητοῦν ἀπὸ τὸν Θεὸν ζητήματα ἀπρεπῆ· καθὼς κάμνουν ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι παρακαλοῦν τὸν Θεὸν νὰ τοὺς ἐκδικήσῃ ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς των· ἢ ἕνας κλέπτης καὶ ληστῆς, ὅποταν παρακαλῇ τὸν Θεόν, νὰ τὸν βοηθῇ εἰς τὰς κλεψίας, καὶ λησείας του· ἐπειδὴ οἱ τειοῦτοι σοφάζονται νὰ κάμνουν τὸν Θεὸν συνεργόν εἰς τὰ ἰδιά τους ἁμαρτήματα.

6. Ὅσοι ὑπόσχονται εἰς τὸν Θεὸν ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας ἔπειτα δὲν ἐκπληροῦσι, καὶ ἀθετοῦν οὕτω τὴν ὑπόσχесίν τους.

7. Ὅσοι ὁμιλοῦν ἐναντίον τοῦ Θεοῦ, τῆς θρησκείας, καὶ τῆς Αγίας Εκκλησίας, καὶ δὲν ἔχουν τὴν πρέπουσαν εὐλάβειαν, ἢ ὁποία ἀπαιτεῖται ἀπὸ ἑνα Ὁρθόδοξον καὶ ἐνάρετον Χριστιανόν.

Ερ. Τί μᾶς προσάξει ἡ τετάρτη Εντολή;

Απ. δ'. Ἡ τετάρτη ἐντολὴ μᾶς προσάξει ὅτι τὰς Κυριακάς καὶ τὰς λοιπὰς ἑορτὰς νὰ σχολάζωμεν ἀπὸ τὰ ἔργα μας, καὶ νὰ συντρέχωμεν εἰς τὴν Εκκλησίαν διὰ νὰ

δοξολογῶμεν τὸν Παντοδύναμον Θεόν, καὶ
 νὰ τὸν ἀποδίδωμεν τοιαύτην τιμὴν, ὅποίαν
 χρεωσθῇ εἰς αὐτὸν τὸ κτίσμα.

Ερ. Πῶς πρέπει νὰ σεκώμεθα εἰς τὴν προ-
 σευχὴν;

Απ. Εἰς τὸν καιρὸν τῆς προσευχῆς πρέπει νὰ
 σεκώμεθα μὲ εὐταξίαν, νὰ μὴν ὀμιλῶμεν,
 νὰ μὴν γελῶμεν, ἀλλὰ νὰ διαβάζωμεν
 καὶ νὰ ἀκούωμεν μὲ προσοχὴν καὶ εὐλάβ-
 ειαν τοὺς Ἱεροὺς ὕμνους, καὶ τὰς πνευ-
 ματικὰς διδασκαλίας· νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ
 κάθε ἄτιμον πράξιν, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ
 τὴν κραυπάλην καὶ μέθην.

Ερ. Τί χρεωσοῦν νὰ κάμνουν οἱ Χριστιανοὶ
 εἰς τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας;

Απ. Εἰς τὰς ἐορτασίμους ἡμέρας χρεωσοῦν
 οἱ γονεῖς νὰ διδάσκουν τὰ τέκνα των, οἱ
 κύριοι τοὺς δούλους, οἱ ἀνώτεροι τοὺς κα-
 τωτέρους, καὶ ἀπλῶς ὁ καθένας τὸν πλη-
 σίον του· νὰ τοὺς κατηχοῦν τὸν Νόμον τοῦ
 Θεοῦ, καὶ νὰ τοὺς ὀδηγοῦν εἰς τὸν θεῖον
 φόβον μὲ τὸ παράδειγμα καὶ μὲ τὴν δι-
 δασκαλίαν των. Πρέπει ἐξαιρέτως τὰς ἐορ-
 τὰς νὰ βοηθῶμεν τοὺς πτωχοὺς, καὶ νὰ
 δίδωμεν εἰς αὐτοὺς ἐλεημοσύνην.

Ερ. Τί ἄλλο πρὸς τρίτοις χρεωσοῦμεν;

Απ. Χρεωστούμεν πρὸς τούτοις νὰ συνεισφέρωμεν εἰς τὰς χρείας τῶν Εκκλησιῶν· νὰ δίδωμεν εἰς τοὺς Εκκλησιαστικούς, ὡς ὑπέρτας τῆς Εκκλησίας, τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα· ὁμοίως πρέπει νὰ συνεισφέρωμεν εἰς αἰκοδομὴν Νοσοκομείων διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ γέροντας· εἰς σύσασιν Σχολείων, εἰς ἔξαγοράν αἰχμαλώτων, καὶ νὰ κάμνωμεν τὰ λοιπὰ ἔργα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Ερ. Ποῖοι παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην;

Απ. Παραβαίνουν τὴν ἐντολὴν ταύτην ὅσοι κάμνουν τὰ ἐναντία ἀπὸ τὰ ὅσα εἶπαμεν ἀνωτέρω

Ερ. Τί ἀποβλέπουν αἱ τέσσαρες πρῶται ἐντολαί;

Απ. Αἱ προειρημέται τέσσαρες ἐντολαί ἀποβλέπουν τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην, διδάσκουν δηλαδὴ περὶ Θεοῦ καὶ τῆς χρεωσουμένης εἰς αὐτὸν λατρείας.

Ερ. Καὶ αἱ ἀκόλουθοι ἔξ· τί ἀποβλέπουν;

Απ. Αἱ ἀκόλουθοι ἔξ ἀποβλέπουν τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, καὶ ἔχουσι τέλος καὶ σκοπὸν γενικῶς τὴν εἰρηνικὴν καὶ εὐτυχῇ ζωὴν τῆς πολιτικῆς κοινωνίας.

Ερ. Τί προσάζει ἡ πέμπτη ἐντολή;

Απ. Ἐ. Ἡ πέμπτη ἐντολή προσάζει νὰ τιμῶμεν τοὺς γονεῖς μας, καὶ ὑποκάτω εἰς

τὸ ὄνομα τῶν γονέων, τοὺς πολιτικοὺς διοικητὰς καὶ κυβερνήτας, τοὺς Ἀρχηγούς καὶ Ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς διδασκάλους, τοὺς εὐεργέτας, τοὺς αὐθέντας, καὶ τοὺς γεροντοτέρους, νὰ ἀγαπῶμεν αὐτοὺς εὐκρινῶς, νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτούς, καὶ νὰ βοηθῶμεν τὸν πλησίον μας κατὰ τὸ δυνατόν εἰς κάθε χρεῖαν καὶ ἀνάγκην.

Ερ. Τί μαρθάνομεν ἀπὸ ταύτην τῇ ἐντολῇ;

Απ. Μαρθάνομεν ἀπὸ τὴν ἐντολὴν ταύτην.

1. Οτι οἱ γονεῖς χρεωστῶν νὰ ἀνατρέφουν τὰ τέκνα τους εἰς τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, καὶ νὰ τὰ διδάσκουν τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, νὰ τὰ συνηθίζουν ἀπὸ μικρὰ εἰς τὴν φιλοπονίαν, καὶ οἰκονομίαν, καὶ εἰς τὴν σεμνὴν συνδιαγωγὴν μὲ τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τὰ προσφυλάττουν ἀπὸ τὰς κακὰς συναναστροφάς, καὶ πολὺ περισσότερον αὐτοὶ οἱ ἴδιοι μὴτε νὰ λέγουν, μὴτε νὰ πράττουν ἔμπροσθέν τους κανένα πρᾶγμα σκανδαλῶδες, νὰ τὰ διορθῶνουν περισσότερον μὲ πραότητα, παρὰ μὲ αὐστηρότητα, καὶ νὰ ῥιζόνουν ἑρεῶς εἰς τὴν καρδίαν των, ὅτι μόνη ἡ ἀρετὴ κάμνει εὐτυχεῖς τοὺς ἀνθρώπους, ἡ δὲ κακία εἶναι ὀλέθριος εἰς αὐτούς καὶ τέλος πάντων, χρεωστῶν νὰ τὰ βάλλουν νὰ σπουδάζουν κάμμίαν ἐπίσημην

ἡ τέχνην, ἡ ὁποία νὰ ᾔηται κατὰλληλος εἰς τὸ πνεῦμα τους, καὶ εἰς τὴν κλίσιν τους.

Ερ. Ποῖον εἶναι τὸ χρέος τῶν τέκνων.

Απ. Εἶναι χρέος τῶν τέκνων νὰ ἀγαποῦν ἐξ ὅλης καρδίας τοὺς γονεῖς των, νὰ τοὺς σέβωνται, καὶ νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτοὺς, νὰ τοὺς τρέφουν εἰς καιρὸν χρείας, καὶ νὰ τοὺς γεροκομοῦν, καὶ οὕτω νὰ πληρώσουν εἰς αὐτοὺς τὸ χρέος μιᾶς δικαίας εὐγνωμοσύνης.

Ερ. Τί ἄλλα μανθάνομεν ἀπὸ τὴν ἐντολὴν ταύτην;

Απ. 2. Οτι οἱ Πολιτικοὶ Κυβερνῆται καὶ Διοικηταὶ χρεωσθῶν νὰ προσέχουν διὰ νὰ φυλάττεται ἡ δικαιοσύνη, διὰ νὰ ἐκπληροῦν ἀκριβῶς τὸ χρέος τους οἱ Πολιτικοὶ ἐξουσιασταὶ καὶ οἱ Πνευματικοὶ προσώ-
τες χρεωσθῶν προσέτι νὰ ὑπερασπίζωνται τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ νὰ ἐπαγρυπνοῦν ἐν γένει διὰ νὰ ἀνταμείβωνται οἱ καλοὶ, καὶ νὰ διορθώνωνται οἱ κακοί.

Ερ. Ποῖον τὸ χρέος τῶν ὑπηκόων πρὸς τοὺς Κυβερνήτας των;

Απ. Τὸ χρέος τῶν ὑπηκόων εἶναι νὰ ἀγαποῦν ἐκ καρδίας τὸν πολιτικὸν Ἀρχηγόν τους, νὰ τὸν σέβωνται, νὰ ὑποτάσσωνται εἰς αὐτόν, νὰ ἐκτελοῦν προθύμως καὶ χω-

ρὶς γόγγυσμόν τὰς προσαγὰς του, νὰ πλη-
 ρόνουν μετὰ χαρᾶς τὰ ἀπὸ τοὺς νόμους
 δικωρισμένα δοσίματα διὰ τὸ καλὸν καὶ
 διὰ τὴν συντήρησιν τῆς πολιτείας, νὰ
 παρακαλοῦν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ὑγίαν
 του καὶ εὐτυχίαν, εἰς καιρὸν δὲ ἀνάγκης
 νὰ τὸν ὑπερασπίζωνται ἐναντίον τῶν πο-
 λεμίων, τῶν ἀποστατῶν, καὶ τῶν προδο-
 τῶν τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινῆς εἰρήνης
 καὶ Εὐδαιμονίας.

Ερ. Τί ἄλλο πρὸς τούτοις μᾶς διδάσκει ἡ
 ἐντολὴ αὕτη;

3. Οτι οἱ Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν
 χρέος νὰ ὀδηγοῦν τὸ ποίμνιόν τους εἰς
 ὁδὸν σωτηρίας, νὰ τὸ διδάσκουν τὰ χρηστὰ
 ἡθῆ, νὰ εἰρηνεύουν τὰς ἀναμεταξὺ αὐτοῦ
 ἔριδας καὶ διχονοίας, νὰ φροντίζουν διὰ
 τὴν σωτηρίαν του, καὶ αὐτοὶ πρῶτοι νὰ
 γίνουν εἰς αὐτὸ καθ' ὅλα παράδειγμα ἀ-
 ρετῆς, καὶ εὐσεβείας. Τὸ χρέος δὲ τοῦ
 ποιμνίου εἶναι νὰ τοὺς σέβεται, καὶ νὰ
 τοὺς ἀγαπᾷ μὲ ὑϊκὴν προθυμίαν, νὰ ἀ-
 κούῃ τὴν καλὴν τους διδασκαλίαν, καὶ νὰ
 ἀποδίδῃ εἰς αὐτοὺς τὴν πρέπουσαν τιμὴν,
 καὶ βοήθειαν.

4. Οτι εἶναι χρέος μας νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς

διδασκάλους καὶ εὐεργέτας μας, καὶ νὰ εἴμεσθαι εὐχάριστοι εἰς αὐτούς.

5. Ὅτι οἱ Κύριοι πρέπει νὰ φέρωνται εἰς τοὺς ὑπηρέτας των ὡς πατέρες, νὰ τοὺς παρακινοῦν εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὰ χρηστὰ ἥθη, νὰ μὴν τοὺς ὑστεροῦν τὸν μισθόν τους καὶ τὴν ἀναγκαίαν τροφήν, νὰ μὴν τοὺς ἐπιφορτίζουν μὲ κόπους ὑπερβολικοὺς, νὰ μὴν τοὺς μεταχειρίζονται ὄργανα τῆς ἰδίας κακίας, καὶ νὰ παιδεύουν τὰ σφάλματά των μὲ σκοπὸν διορθώσεως, ὅχι ποτὲ διὰ νὰ χορτάσουν τὴν ἀσπλαγχνόν τους καρδίαν· οἱ δὲ ὑπηρέται χρεωσθῶν νὰ φοβῶνται τοὺς Κυρίους των μὲ ὑϊκὸν φόβον νὰ τοὺς ὑπηρετῶσι πιστῶς καὶ ἐπιμελῶς, νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὰς παραγγέλων χωρὶς γογγυσμὸν, νὰ μὴν τοὺς κλέπτουν, νὰ φροντίζουν διὰ τὸ συμφέρον τῶν Κυρίων τους ὡς καὶ διὰ τὸ ἐδικόν τους, νὰ ὑποφέρουν τὰς δυσκόλους γνώμας των μὲ ὑπομονήν, καὶ νὰ τοὺς ὑπερασπίζονται τὴν τιμὴν καὶ τὸ καλὸν ὄνομα.

Ερ. Ποῖοι εἶναι οἱ παραβάται τῆς ἐντολῆς ταύτης;

Απ. Ὅσοι δὲν ἐκπληροῦν τὰ προειρημένα χρέη, αὐτοὶ εἶναι παραβάται τῆς ἐντολῆς

ταύτης, καὶ ἀκολουθῶς ὑπόδικοι εἰς τὴν
θείαν ὁργὴν.

Ερ. Καὶ τί ὑπόσχεται ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἐκ-
πληρωτάς;

Απ. Εἰς ἐναντίας εἰς τοὺς ἐκπληρωτάς ὑπό-
σχεται ὁ Θεὸς μακροβιότητα καὶ κληρο-
νομίαν τῆς οὐρανίου του βασιλείας.

Ερ. Τί προσάξει ἡ ἕκτη ἐντολή;

Απ. ε'. Ἡ ἕκτη ἐντολή προσάξει νὰ μὴν
βλάπτωμεν κανένα οὔτε ἀμέσως, οὔτε διὰ
κανενὸς μέσου, οὔτε καὶ νὰ συλλογιζώ-
μεθα νὰ τὸν βλάψωμεν· ἀλλὰ μάλιστα νὰ
τὸν προφυλάττωμεν ἀπὸ κάθε βλάβης.

Ερ. Ποῖοι ἁμαρτάνουν εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν;

Απ. ἁμαρτάνουν εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν.

1. Ὅσοι φονεύουν ἄνθρωπον μὲ ὅποιον-
δήποτε τρόπον.

2. Ὅσοι δίδουν συμβουλὴν ἢ βοήθειαν
εἰς τὸ νὰ πραχθῇ ὁ φόνος, ἢ νὰ προξενηθῇ
κάμμία βλάβη ἢ ζημία εἰς τὸν πλησίον.

3. Οἱ ἄδικοι κριταί, εἰ ὅποιοι διὰ φι-
λοκέρδειαν, ἢ συγγένειαν, ἢ κολακείαν, ἢ
φόβον, δικαιόνουν τὸν πταίστην, καὶ κα-
ταδικάζουν τὸν ἄθωον. Τοιοῦτοι κριταί
εἶναι χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς φονεῖς, ἐπειδὴ
προδίδουν τὴν δικαιοσύνην, τὴν ὁποίαν
χρεωτοῦν νὰ ὑπερασπίζωνται. Παρόμοιοι

μὲ τούτους εἶναι καὶ ὅσοι ἔχοντες δύναμιν καὶ τρόπον νὰ ἐμποδίσουν ἓνα φόνον, ἢ καμμίαν βλάβην, δὲν ἐμποδίζουν· ὅσοι ὑπερασπίζονται τοὺς λησὰς καὶ κλέπτας· ὅσοι δὲν ἐμποδίζουν τὰς φιλονεικίας· δὲν βοηθοῦν τὸν πλησίον εἰς τὴν ἀνάγκην του, καὶ ἀφίνουν τοὺς πτωχοὺς νὰ ἀποθνήσκουν τῆς πείνας, ἢ ἀπὸ τὸ κρύος, ὁπόταν αὐτοὶ ἤμποροῦσαν νὰ τοὺς βοηθήσουν· καὶ ἄλλα παρόμοια.

4. Ὅσοι φονεύουν τὸν ἑαυτὸν τοὺς τὸν ἴδιον· ἐπειδὴ ἡ ζωὴ μας καὶ ἡ πνοή μας κρέμεται ὅχι ἀπὸ ἡμᾶς, ἀλλ' ἀπὸ τὸ θεῖον λημα τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς μόνος εἶναι ὁ Κύριος τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Ὅμοιοι μὲ τοὺς αὐτοφόνους εἶναι καὶ ὅσοι μὲ τὴν ἁτακτόν τους πολιτείαν, ὥσάν μὲ τὴν μέθην, καὶ μὲ ἄλλα τοιαῦτα, συντομέουσι τὴν ζωὴν τους.

5. Ἐμποδίζει πρὸς τούτοις ἡ ἐντολὴ αὕτη καὶ ὅσα ἄλλα δίδουν ἀφορμὴν εἰς τὸν φόνον, καθὼς παρ. χαρ. τὴν διχόνοιαν, τὴν φιλονεικίαν, τὴν μνησικακίαν, τὴν ἔχθραν, τὸ μῖσος, τὴν θρασύτητα, τὴν βαρβαρότητα, καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν· καὶ ἐξ ἐναντίας προσάξει νὰ εἴμεθα φιλόανθρωποι,

μακρόθυμοι, μεγαλόψυχοι, εὐσπλαγχνικοί,
καὶ φίλοι εἰλικρινεῖς μὲ ὄλους.

Ερ. Πῶς πρέπει λοιπὸν ὁ κάθε ἄνθρωπος νὰ
πολιτεύεται μὲ τοὺς ἄλλους;

Απ. Ο κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ πολιτεύεται
μὲ τοὺς ἄλλους εἰλικρινῶς, καὶ συγκατα-
βατικῶς· νὰ θρέφῃ τὸν πεινασμένον, νὰ
ποτίξῃ τὸν διψασμένον, νὰ ἐνδύνη τὸν γυ-
μνόν, νὰ ἐπισκέπτεται τὸν ἄρρωστον καὶ
τὸν φυλακωμένον, νὰ ὑποδέχεται μετὰ
χαρᾶς τὸν ξένον, νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ζημίαν
καὶ βλάβην τοῦ πλησίον· καὶ κοντὰ εἰς
αὐτὰ πρέπει νὰ πράττωμεν καὶ τὰ ἔργα
τῆς πνευματικῆς ἐλεημοσύνης., δηλαδὴ
νὰ ἀπομακρύνωμεν τὸν ἄλλον ἀπὸ τὴν
ἁμαρτίαν, νὰ διδάσκωμεν τὸν ἀμαθὴ τὸν
θεῖον νόμον καὶ τὴν πίσιν, νὰ δίδωμεν
καλὰς συμβουλὰς, νὰ ὑπομένωμεν ὅχι
μόνον τὴν ἀδικίαν ὅπου ἄλλῃ ἤθελε μᾶς
κάμουν, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν συγχωροῦμεν,
καὶ νὰ παρακαλοῦμεν τὸν πολυεὐσπλαγ-
χνον Θεὸν διὰ τοῦ καθενὸς τὴν σωτηρίαν.

Ερ. Τί ἐμποδίζει ἡ ἐβδόμη ἐντολή;

Απ. Ἡ ἐβδόμη ἐντολή ἐμποδίζει τὴν μοι-
χείαν, καὶ μὲ αὐτὴν ὅλας τὰς παρανό-
μους σαρκικὰς πράξεις καὶ ἐπιθυμίας, καὶ
ἀκόμη καὶ ὅλα ἐκεῖνα, ὅπου δίνουν ἀφορ-

μὴν εἰς τὰ σαρκικὰ πάθη, καθὼς εἶναι, ἢ μέθη, ἢ ἀργία, ἢ αἰσχρολογία, αἱ ἄπρεποι χοροὶ, τὰ ἄσεμνα τραγούδια, ἢ ἀνάγνωσις τῶν σκανδαλοποιῶν βιβλίων, καὶ οἱ αἰσχροὶ λογισμοί.

Ερ. Τί ἐπισύρει κατεπάνωτου ὁ παραβάτης ταύτης τῆς ἐντολῆς;

Απ. Ο παραβάτης τῆς ἐντολῆς ταύτης ἐπισύρει ἐπάνωτου τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ· λησμονεῖ τὸν Θεόν· καὶ ἀκολούθως ὑπόκειται εἰς τὸν σκοτισμὸν τοῦ νοῦς, εἰς τὴν διαστροφὴν τῆς θελήσεως, καὶ εἰς φοβερὰς καὶ αἰσχροὺς σωματικὰς ἀβρῶσίας.

Ερ. Τί ἐμποδίζει ἡ ὀγδόη ἐντολή;

Απ. Ἡ. Μὲ τὴν ὀγδόην ἐντολήν ὁ Θεὸς ἐμποδίζει κάθε εἶδος κλεψιάς καὶ ἀδικίας· καὶ προσάξει νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν ὠφέλειαν τοῦ πλησίον ὡσὰν καὶ διὰ τὴν ἐδικήν μας, διὰ νὰ φυλάττεται ἡ κοινὴ εὐτυχία.

Ερ. Καὶ ἐξ ἐναντίας τί προσάξει;

Απ. Προσάξει νὰ μὴν πάρῃ κανεὶς κανενὸς τίποτε οὔτε κρυφὰ, οὔτε φανερά, οὔτε μὲ ἀπάτην· ποῖοι λοιπὸν ἀμαρτάνουν εἰς ταύτην τὴν ἐντολήν;

1. Οἱ λησαί, οἱ ὅποιοι δυναστεύουν τὸν ἄλλον· οἱ κλέπται, οἱ ὅποιοι κλέπτουν οἰκίας, ἐργαστήρια, καὶ τὰ λοιπὰ ξένα πράγματα·

οἱ Ἱερόσυλοι, οἱ ὅποιοι ζημιοῦν τὴν ἐπικράτειαν, καὶ κλέπτουν τὰ κοινὰ δοσίματα, καὶ τὸν δημόσιον θησαυρὸν, ἢ τῶν Ἐκκλησιῶν τὰ ὑπάρχοντα, τὰ ἱερὰ σκεύη, τὰ ἀφιερώματα, καὶ κάθε ἄλλο Ἐκκλησιαστικὸν καὶ Ἱερὸν πρᾶγμα.

2. Οἱ ἀσυνείδητοι πωληταί, καὶ ἐκεῖνοι ὅπου δὲν βοηθοῦν τὸν πλησίον εἰς τὴν ἀνάγκην του, παρὰ μὲ συνθήκην νὰ τοῦ πᾶρουν πολὺ διάφορον.

Μὲ τούτους συναριθμοῦνται καὶ ὅσοι οἰκειοποιοῦνται τὸ ξένον πρᾶγμα μὲ διαφόρους ἀπατηλοὺς τρόπους· καθὼς παρ. χάρ. ὅταν ὁ ἓνας ἀπατᾷ τὸν ἄλλον εἰς τὸ μέτρον, ἢ εἰς τὸ ζῦγι, ἢ τοῦ δίνει νόμισμα ψεύτικον ἀντὶς ἀληθινόν· ἢ πλάθει ψευδεῖς ὁμολογίας, ὑπογραφάς, διαθήκας, καὶ ἄλλα παρόμοια γράμματα, καὶ μὲ αὐτὰ οἰκειοποιεῖται τὰ ξένα ὑπάρχοντα.

Ομοιοὶ μὲ τούτους εἶναι καὶ ὅσοι, μισθωμένοι διὰ κάμμίαν ὑπηρεσίαν, δουλεύουν ἀπίσως καὶ ἀμελῶς· ὁμοίως καὶ ὅσοι προσποιοῦνται τὸν πτωχόν, τὸν ἄρρωστον, καὶ τὸν δυσυχῇ· καθὼς παρομοίως συναριθμοῦνται μὲ τοὺς ἄρπαγας καὶ ὑποκριτὰς καὶ ὅσοι ὑπὸ τὸ σχῆμα ψευδοῦς ἀγιότητος ἐξαπατοῦν τὸν ἀπλοῦν λαὸν διὰ νὰ λάβουν ἐλεημοσύνην.

ὅμοιοι μὲ αὐτοὺς εἶναι καὶ οἱ κόλακες καὶ οἱ
συκοφάνται, οἱ ὅποιοι μὲ τὰς κολακείας καὶ
τὰς συκοφαντίας ζητοῦν δολίως νὰ ἐκβάλλουν
κάτι τί ὅλα ταῦτα, τὰ ὅποια λαμβάνουν
αὐτοί, πρέπει νὰ λογίζωνται ὡς κλεμμένα.

3. Παρομοίως ἀμαρτάνουν εἰς ταύτην τὴν
ἐντολὴν καὶ οἱ ἄρχοντες ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι
γυμνόνουν τοὺς ὑπηκόους των, καὶ ἀρπάζουν
τὰ ὑπάρχοντα τῶν ἀδυνάτων· ἢ τοὺς βιάζονται
νὰ τοὺς πωλήσουν ἐκεῖνο ὅ,που δὲν θέλουν αὐ-
τοὶ νὰ πωλήσουν, ἢ νὰ τοὺς τὸ πωλήσουν εὐ-
θηνότερον· ἢ μηχανεύονται δυνασικῶς νὰ ὑπο-
δουλόουν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἢ μετα-
χειρίζονται αὐτεξουσίως τὰ ξένα πράγματα.
Μὲ τούτους μετροῦνται καὶ ὅσοι ἀποβάλλουν
τοὺς ἀξίους ἀνθρώπους, καὶ προδιβάλλουν εἰς
ἀξίας τοὺς ἀναξίους καὶ ἀνεπιτηδεύους· διότι
τοιουτοτρόπως ὑφεροῦν τοὺς ἀξίους, βλάπτουν
τὰς κοινὰς ὑποθέσεις, καὶ προξενοῦν μεγάλην
ζημίαν εἰς τὸν δημόσιον θησαυρόν. Εἰς ἓνα λό-
γον κλέπτουν, καὶ ὡς κλέπται πρέπει νὰ νομί-
ζωνται, καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐκπλη-
ροῦν τὰ χρέη τοῦ ἐπαγγέλματός τους, ἢ τὰ
ἐκτελοῦν, ὅμως ἀμελῶς καὶ ἀπίσως. Καλή-
τερα εἶναι νὰ ἔχη τις ὀλίγον μὲ τιμὴν, παρὰ
πλοῦτον πολὺν μὲ ὄνομα κλέπτου καὶ ἀτίμου
ἀνθρώπου· ὅθεν καὶ συμπεραίνομεν ἀπὸ ὅλα

ταῦτα, ὅτι ἡ ὀγδόη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ μᾶς ὑποχρεώνει νὰ ἀποδίδωμεν τὸ δίκαιον εἰς τὸν καθένα, νὰ ἐπιστρέψωμεν τὸ ἀρπαγμένον, καὶ νὰ πληρώσωμεν τὴν ζημίαν καὶ ἀδικίαν ὅπου ἔγινε τοῦ πλησίον.

Ερ. Τί προσάξει ἡ ἐννάτη ἐντολή;

Απ. Θ'. Ἡ ἐννάτη ἐντολὴ προσάξει νὰ μὴν λέγωμεν ψεύματα· μήτε νὰ θλάπτωμεν τὸν πλησίον μὲ τὴν γλῶσσαν· καὶ διὰ τοῦτο καταδικάζονται ἀπὸ τὴν ἐντολὴν ταύτην γενικῶς ὅλοι οἱ ψεῦσαι· ὅλοι οἱ ψευδομάρτυρες, οἱ ψευδοκατήγοροι, καὶ συκοφάνται· οἱ ὅποιοι ὅλοι δικαίως ὀνομάζονται γένος διαβολικόν· καθότι ὁ Διάβολος εἶναι, κατὰ τὸ ὄνομα του, συκοφάντης, καὶ, κατὰ τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ, ψεύτης, καὶ πατὴρ τοῦ ψεύδους· ὡσαύτως ἀμαρτάνουν ἐναντίον εἰς ταύτην τὴν ἐντολὴν καὶ ὅσοι περιπαίξουν ἓναν ἄλλον, ἢ τοῦ περιγελοῦν τὰ φυσικὰ ἐλαττώματα τοῦ σώματος, ἢ τοῦ νοός του, διὰ νὰ τὸν θλάψουν, καὶ νὰ τοῦ δυσφημίσουν τὴν τιμὴν καὶ τὸ καλὸν ὄνομα· Διὰ νὰ μὴν παραβαίνωμεν λοιπὸν τὴν θεῖαν ταύτην ἐντολὴν πρέπει νὰ λέγωμεν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ ὑπερασπιζώμεθα τοῦ καθενὸς τὴν τιμὴν.

Ερ. Τί προσάξει ἡ δεκάτη ἐντολή;

Απ. Γ'. Η δεκάτη ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ προσάξει
 ὄχι μόνον νὰ μὴν πράξωμεν τὸ κακὸν,
 ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὸ φοβασθῶμεν, ἀλλὰ νὰ
 ἔχωμεν καρδίαν καθαρὰν, νὰ μὴν θέλωμεν
 κακὸν εἰς κανένα, νὰ μὴν ἀκολουθῶμεν
 τὰ πάθημας, καὶ νὰ μὴν ἐπιθυμῶμεν ξένον
 πρᾶγμα.

Ερ. Τί συμπεραίνομεν ἀπὸ τὰ ὅσα εἶπαμεν;

Απ. Οτι αὗται εἶναι αἱ ἅγαι τοῦ Θεοῦ ἐν-
 τολαί, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἀκολουθῶμεν
 ὡς κανόνα τῆς θεαρέσου διαγωγῆς. Καλό-
 τυχοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅσοι γυμνάζονται ἡμέραν
 καὶ νύκτα εἰς τὸν νόμον τοῦ Κυρίου! καὶ
 ἐξ ἐναντίας ἀλλοιόμενον εἰς τοὺς καταφρο-
 νητάς τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ! Η πρό-
 σκαιρος τοῦτων ζωὴ εἶναι περισσότερον θά-
 νατος παρά ζωὴ, καὶ ἡ δυστυχία τους εἶναι
 τόσον πλέον φρικτὴ, ὅσον δὲν παύει μὲ τὴν
 παροῦσαν ζωὴν, ἀλλὰ θέλει παραδοθῶν εἰς
 τὴν μέλλουσαν κρίσιν, εἰς τὴν ὁποίαν αὐ-
 τὸς ὁ νόμος, τὸν ὁποῖον ἐπαρέβηκαν, θέλει
 τοὺς καταδικάσει, καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος
 Παῦλος: ὅσοι ἐν νόμῳ ἡμαρτον, διὰ νό-
 μου κριθήσονται.

Περὶ τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς.

Ερ. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν τί ἄλλα μᾶς εἶναι ἀναγκαῖον;

Απ. Διὰ νὰ ἐκπληρώσωμεν τὰς θείας ἐντολάς μᾶς εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἡ συνεργοῦσα χάρις τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία αποκτᾶται, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ καλὰ, μὲ τὸ μέσον τῆς θερμῆς προσευχῆς.

Ερ. Τί εἶναι ἡ προσευχή;

Απ. Ἡ προσευχή εἶναι μία ὕψωσις τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδιάς μας εἰς τὸν Θεὸν διὰ νὰ ζητήσωμεν ἀπὸ αὐτὸν τὰ ψυχωφελῆ ἀγαθά. Πρέπει δὲ νὰ προσευχώμεθα ὄχι μόνον διὰ τὸν ἑαυτὸν μας, ἀλλὰ καὶ δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μάλιστα διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς πατρίδος, διὰ τοὺς πολιτικούς διοικητάς μας, καὶ διὰ τοὺς Πνευματικούς Ποιμένας μας, διότι ἡ κοινὴ εὐτυχία εἶναι καὶ ἐδική μας.

Ερ. Διατί λέγεται Κυριακὴ προσευχή; καὶ τί μανθάνομεν ἀπ' αὐτὴν;

Απ. Λέγεται Κυριακὴ προσευχή, διότι τὴν ἐδίδασκεν αὐτὸς ὁ Κύριός μας· Μανθάνομεν δὲ ἀπ' αὐτὴν ὅλα ὅσα πρέπει νὰ ζητῶμεν μὲ

τὰς προσευχὰς μᾶς ἀπὸ τὸν πολυεύσπλαγ-
χον Θεόν.

Ερ. Ποία εἶναι ἡ Κυριακὴ προσευχή;

Απ. Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Ἀγια-
σθήτω τὸ ὄνομά σου· Ελθέτω ἡ βασιλεία
σου· Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν Οὐ-
ρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν
τὸν ἐπιούσιον δὲς ἡμῖν σήμερον· Καὶ ἄφες
ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς
ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. Καὶ μὴ εἰ-
σενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. Ἀλλὰ ῥῦσαι
ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Οτι σοῦ ἐστὶν ἡ
βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς
τοῦ αἰῶνα. Ἀμήν!

Ἡ προσευχὴ αὕτη τοῦ Κυρίου ἀγκαλὰ καὶ
εἶναι σαφὴς καθ' ἑαυτήν· δὲν θέλει εἶσαι ὅμως
ἀνωφελὴς μία πλατυτέρα ἔκθεσις τῶν νοη-
μάτων, τὰ ὅποια εἰς αὐτὴν ἐμπερικλείονται.

Ερ. Πῶς διαιρεῖται ἡ Κυριακὴ προσευχή,

Απ. Ἡ Κυριακὴ προσευχὴ διαιρεῖται εἰς προ-
οίμιον, εἰς ἑπτὰ αἰτήματα, καὶ εἰς ἐπί-
λογον.

Ερ. Ποῖον εἶναι τὸ προοίμιον; καὶ τί μᾶς
διδάσκει;

Απ. Α'. Τὸ προοίμιον εἶναι· Πάτερ ἡμῶν ὁ
ἐν τοῖς Οὐρανοῖς. Μὲ τὰ λόγια ταῦτα μᾶς
διδάσκει ὁ Σωτὴρ νὰ πλησιάζωμεν μὲ τὴν

προσευχὴν εἰς τὸν Θεὸν ὅχι ὡς δοῦλοι με φόβον, ἀλλὰ με θάρρος καθὼς τέκνα εἰς ἓνα πατέρα, καὶ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ κοινὸς πατὴρ, καὶ διὰ τοῦτο ὅλοι ἡμεῖς οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτὸν εἴμεθα ἀδελφοί.

Ερ. Ποῖα εἶναι τὰ ἑπτὰ αἰτήματα; καὶ τί ζητοῦμεν με τὸ πρῶτον;

Απ. Β. Τὰ ἑπτὰ αἰτήματα εἶναι τὰ ἀκόλουθα.

1. Ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐδῶ ζητοῦμεν νὰ ἀγιάζεται τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ τὸ ὄνομα ἀπὸ ἡμᾶς καὶ διὰ μέσου ἐδικοῦ μας. Καὶ ἀπὸ ἡμᾶς μὲν ἀγιάζεται τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα, ὅταν ζῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς του καὶ κατὰ τὸ θέλημά του, διὰ μέσου δὲ ἐδικοῦ μας ἀγιάζεται, ὅταν μετὴν Θεάρετον πολιτείαν μας, καὶ μετὸ καλὸν μας παράδειγμα, παρακινουῦμεν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους νὰ δοξάζουν τὸν Οὐράνιον πατέρα.

Ερ. Τί παρακαλοῦμεν με τὸ δεύτερον;

Απ. 2. Ελθέτω ἡ βασιλεία σου· ἐδῶ παρακαλοῦμεν τὸν Κύριόν μας νὰ φανερώσῃ τὸ Εὐαγγέλιόν του εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, νὰ μᾶς ἀγιάσῃ ὅλους καὶ νὰ μᾶς ἀξιώσῃ τῆς Οὐρανίου του μακαριότητος.

Ερ. Τί μετὸ τρίτον;

Απ. 3. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν Οὐ-

ρανῶ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Μὲ τὸ αἶτημα τοῦ-
το τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐνδυναμώσῃ
διὰ νὰ ἐκπληροῦμεν πάντοτε καὶ εἰς ὅλα
τὸ θεῖον του θέλημα· καὶ καθὼς εἰς τὸν
Οὐρανὸν οἱ Ἀγγελοι τὸν δοξάζουν· οὕτω καὶ
ἡμεῖς εἰς τὴν γῆν νὰ τὸν δοξάζωμεν.

Ερ. Τὶ μὲ τὸ τέταρτον;

Απ. 4. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν
σήμερον. Εἰδὼ παρακαλοῦμεν τὸν Οὐράνιον
πατέρα νὰ μᾶς χαρίσῃ καθ' ἡμέραν ὅ,τι
μᾶς εἶναι ἀνάγκαῖον εἰς τὴν πρόσκαιρον
ταύτην ζωὴν, νὰ πληθύνῃ τοὺς καρπούς
τῆς γῆς, καὶ νὰ εὐλογῇ τοὺς κόπους μας.

Ερ. Τὶ μὲ τὸ πέμπτον;

Απ. 5. Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,
ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.
Εἰς τοῦτο τὸ αἶτημα παρακαλοῦμεν τὸν
ἀγαθὸν Δημιουργόν μας νὰ συγχωρήσῃ εἰς
ἡμᾶς τὰς ἁμαρτίας μας διὰ τοῦ ἀγαπητοῦ
καὶ μονογενοῦς Υἱοῦ του, τοῦ Κυρίου μας
Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς καὶ ἡμεῖς θέλομεν
μετὰ χαρᾶς νὰ συγχωρῶμεν ὅσας ὕβρεις
καὶ ἀδικίας μᾶς ἐγίναν ἀπὸ ἄλλους.

Ερ. Τὶ μὲ τὸ ἕκτον;

Απ. 6. Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασ-
μόν· τουτέστι, παρακαλοῦμεν τὸν παντοδύ-
ναμον Κύριον νὰ ἀποδιώξῃ ἀπὸ ἡμᾶς ὅλους

τοῦς κινδύνους, οἱ ὅποιοι ἡμποροῦν νὰ σαλεύσουν τὴν πίσιν μας καὶ τὴν ἐλπίδα μας εἰς αὐτόν.

Ερ. Τὶ μὲ τὸ ἑβδομον;

Απ. 7. Ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. Διὰ τούτου τοῦ αἰτήματος τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς ἀφήσῃ νὰ νικηθῶμεν ποτὲ ἀπὸ τοὺς πειρασμοὺς τοῦ πονηροῦ διαβόλου, τοῦ κόσμου, καὶ τῆς σαρκὸς, ἀλλὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσῃ ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, καὶ ἀπὸ κάθε ἀφορμὴν, ἡ ὁποία, μᾶς σύρει εἰς τὴν ἁμαρτίαν.

Ερ. Ποῖος εἶναι ὁ ἐπίλογος τῆς Κυριακῆς προσευχῆς;

Απ. Γ'. Ἰδοὺ καὶ ὁ ἐπίλογος τῆς Κυριακῆς προσευχῆς. Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν! Μὲ τὸν ἐπίλογον τοῦτον ὁμολογοῦμεν ὅτι ὁ Οὐράνιος πατὴρ, ὡς Παντοδύναμος δύνάται, καὶ ὡς Πανάγαθος θέλει νὰ μᾶς δώσῃ τὸ πᾶν ἀγαθόν· καὶ διὰ τοῦτο ἡ δόξα νὰ δίδεται ὅχι εἰς ἡμᾶς, ἀλλὰ εἰς τὸ ὄνομά του. Ἀμήν!

Τ Ε Λ Ο

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000024012